

Welke bedrijfs-sponsoring modellen bestaan er voor maatschappelijke organisaties

in Nederland? Onderzoek naar MVO-partnerschappen, cause-related marketing, payroll giving, en hoe bedrijven investeren in vrijwilligersorganisaties. Focus op Nederlandse corporate social responsibility trends.

Nu ga ik het uitgebreide rapport schrijven met alle inzichten die ik heb verzameld.

Bedrijfsponsormodellen voor Maatschappelijke Organisaties in Nederland: Een Uitgebreide Analyse

Executive Summary

Nederlandse bedrijven investeerden in 2022 **€1,8 miljard** in maatschappelijke initiatieven—een significante daling van 18% ten opzichte van 2020, maar nog steeds een substantiële bron van fondsen voor non-profitorganisaties. Deze investeringen nemen diverse vormen aan: directe financiële donaties (63%), vrijwilligerswerk en pro-bonowerk (29%), en goederen en diensten (8%). De sponsorlandschap is echter in beweging. Hoewel traditionele donaties afnemen, groeit corporate volunteering onder werktijd, werken bedrijven steeds meer samen via MVO-partnerschappen, en verplaatsen digitale platforms als payroll giving de toegang tot bedrijfsmiddelen naar alle medewerkers. Tegelijkertijd oefent regelgeving—met name de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive)—toenemende druk uit op bedrijven om hun maatschappelijke impact transparant te maken.^{[1] [2]}

I. Het Huidige Sponsorlandschap: Financiële Realiteit

Omvang en Structuur van Bedrijfsinvesteringen

De bedrijvendonatie aan maatschappelijke organisaties volgt een duidelijk patroon. Van de €1,8 miljard gaat het merendeel—€1,1 miljard (63%)—rechtstreeks als geldelijke giften naar non-profitorganisaties. Dit is kritiek voor organisaties die op financiële stabiliteit rekenen. Het overige gedeelte bestaat uit €507 miljoen in de vorm van werknemersvrijwilligerswerk en pro-bonowerk (29%), plus €140 miljoen in goederen en spullen (8%).^{[3] [4]}

Een belangrijk inzicht: het aantal donerende bedrijven is fors afgenomen. In 2020 doneerde nog 61% van de bedrijven, maar in 2022 was dit gedaald naar 39%. Dit suggereert een concentratie van steun bij een kleinere kern van bedrijven in plaats van brede deelname.^[5]

Bedrijfsgrootte als Determinant

De bereidheid van bedrijven om vrijwilligerswerk en pro-bono diensten in te zetten varieert sterk met bedrijfsgrootte:

- **Grote bedrijven (≥250 werknemers):** 54% ondersteunt werknemersvrijwilligerswerk
- **Middelgrote bedrijven (≥50 werknemers):** 41% ondersteunt dergelijke initiatieven
- **Kleine bedrijven (≥5 werknemers):** 26% ondersteunt vrijwilligerswerk ^[6]

Dit patroon weerspiegelt zowel beschikbare middelen als formalisering van CSR-programma's. Grotere bedrijven hebben doorgaans dedicated CSR-medewerkers en structurele begrotingen, terwijl kleine bedrijven dit werk ad hoc uitvoeren.

II. Sponsormodellen: Taxonomie en Praktijk

Nederlandse bedrijven gebruiken vier primaire sponsormodellen, elk met eigen voordelen en uitdagingen:

A. Directe Bedrijfsdonaties en Matching Gifts

De traditionele benadering blijft het meest verbreid. Bedrijven doneren rechtstreeks geld aan gekozen nonprofitorganisaties. Veel grote bedrijven hebben **matching gift programs** geïmplementeerd, waarin de bedrijfsdonatie die van werknemers verdubbelt of verdrievoudigt. Dit model werkt vooral goed voor organisaties met sterke wortels in lokale gemeenschappen. ^[7]

Belastingvoordeel is aanzienlijk:

- Voor bedrijven: giften zijn aftrekbaar tot 50% van de fiscale winst, met een maximum van €100.000 per jaar
- Voor culturele instellingen (ANBI-status): +50% extra aftrek (maximum €2.500) ^[8]

B. Payroll Giving (Loongiften)

Dit is het snelste groeiende model in Nederland. **The Social Handshake**, opgericht in 2019, heeft het platform **LoonGift** gelanceerd, waardoor werknemers rechtstreeks vanuit hun salaris aan goede doelen kunnen bijdragen. ^[9]

Het model biedt unieke voordelen:

- 100% van de gift gaat naar het goede doel (geen administratiekosten)
- Automatische maandelijkse donaties zorgen voor voorspelbare inkomsten
- Werknemers profiteren van significant belastingvoordeel (€16 kostte €26 zonder korting)
- Bedrijven krijgen inzicht in waarden van hun medewerkers via een "handshake dashboard" ^[10]

De adoption groeit. Bedrijven als Great Place To Work partners, Incentro en anderen bieden dit inmiddels aan, en de Belastingdienst erkent het formeel.

C. Cause-Related Marketing (Gekoppelde Merkenpromotie)

Dit model linkt consumentenaankopen aan donaties. Voorbeelden zijn:

- **"Buy One, Give One"**: Voor elk verkocht product gaat een equivalent naar iemand in nood (model van TOMS Shoes)
- **Wehkamp**: Donatie aan Jantje Beton voor elke bestelling via DHL ServicePoint
- **Albert Heijn**: Diverse promotional cause campaigns

Onderzoek toont aan dat cause-related marketing (CRM) een gemiddelde **verkoopstoename van 4,9% per week** oplevert. Echter: authenticiteit is kritiek. Consumentenonderzoeken laten zien dat 56% van de Nederlanders in 2025 verwacht dat bedrijven duidelijk standpunt innemen over maatschappelijke onderwerpen, maar "greenwashing" of opportunistische campagnes leiden tot negatieve publiciteit. ^[11] ^[12]

D. Corporate Volunteering en Skills-Based Support

Dit model mobiliseert werknemerskennis en tijd. Platforms als **De Nieuwe Gevers** matchten professionals (30.000+ vrijwilligers) met nonprofits op skill-basis. ^[13]

Karakteristieken:

- Skill-matching: IT-specialist helpt bij website-opbouw; marketeer helpt met strategie
- Flexibiliteit: Projectgebaseerd, niet langdurig gecommitteerd
- Groei: Onder werktijd vrijwilligerswerk nam toe van 17% naar 29% van bedrijven (2020-2022) ^[14]
- Impact: 65 bedrijven zetten werknemers in voor kennisdeling, praktische taken, coaching, mentoring ^[15]

Pro Bono Legal Services: Pro Bono Connect verbindt 13 topadvocatenkantoren (AKD, De Brauw, DLA Piper, etc.) gratis aan NGO's met juridische behoeften. In twee jaar wurden 55+ requests geholpen—vooral voor bestuurlijke herstructurering, contracten, en mensenrechten-litigatie. ^[16]

III. MVO-Partnerschappen: Structurele Netwerken

MVO Nederland: Het Centrale Ecosysteem

MVO Nederland (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) functioneert als het centrale platform waar bedrijven samenwerken op duurzaamheid. Het netwerk omvat:

- **~2.000 bedrijfspartners** (grootste duurzaamheidsnetwerk van Europa)
- **70% MKB, meer dan 150 grote bedrijven**
- Sectorspecifieke subnetwerken (agrifood, chemie, textiel, zorg, waterbeheer)
- Projectgebaseerde samenwerking met ngo's en overheidsinstellingen ^[17]

Waarde voor organisaties: MVO-partnership geeft nonprofitorganisaties toegang tot bedrijfsnetwerken, kennis over duurzaamheid, en structurele samenwerkingsmogelijkheden. Recent sloten Zeeman, TNO, en Tarkett zich aan.^[18]

Stakeholder Committees: Institutionaliserings van Dialoog

Een opkomende trend is de installatie van **stakeholder committees** bij Nederlandse bedrijven. Deze formaliseert het raadplegen van externe stakeholders (inclusief nonprofitorganisaties) in strategische beslissingen. Dit is significant omdat het nonprofits rechtstreeks betrokken maakt bij bedrijfsplanning, niet alleen ondersteund.^[19]

IV. Belastingkader: Incentives en Beperkingen

Het Nederlandse belastingstelsel biedt sterke fiscale prikkels voor bedrijfsdonaties, maar met duidelijke grenzen.

Donatarissen Categorie	Aftrekbaarheid	Maximaal	Speciale Voordelen
ANBI (niet-zakelijk)	50% van winst	€100.000/jaar	Culturele ANBI: +50% aftrek
Zakelijke giften	100%	Geen limiet	Bedrijfsrelevant gebruik
Periodieke giften	50% van winst	€100.000/jaar	Vanaf 2025: max €1,5M (particulieren)
Culturele ANBI	50% van winst + 50% extra	€2.500/jaar	Meervoudige incentive

Kritische regel (2025): Giften van bedrijven boven €100.000 worden nu herclassificeerd als dividenduitkering aan aanmerkelijk-belanghouders, wat dividend- en inkomstenbelasting triggert. Dit beperkt giften van mkb-bedrijven via de BV.^[20]

V. CSR-Trends en Regelgeving Shaping the Future

CSRD: Verplichte Duurzaamheidsrapportage

De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is de meest ingrijpende regelgeving in jaren. Het verplicht:

- **Grote bedrijven (>250 werknemers, >€40M omzet, >€20M balanstotaal)** vanaf 2024-2028 (gefaseerd) om duurzaamheidsimpact te rapporteren
- **Expliciete rapportage** over impact op milieu, mensenrechten, sociale aspecten, en governance
- **Dubbele materialiteit:** zowel bedrijfsrisico's als maatschappelijke impact^[21]

94% van de top-100 Nederlandse bedrijven rapporteerde al in 2024—aanzienlijk voorlopen op de deadline—wat suggereert dat compliance gaat verscherperd worden.^[22]

Gevolg voor nonprofits: Bedrijven zullen hun CSR-investeringen steeds meer matchen aan rapportage-doelen. Dit biedt nonprofits kans om deel uit te maken van geformaliseerde impact-metrics, maar eist ook transparantie.

Shift naar Stakeholder Capitalism

Het traditionele aandeelhouderskapitalisme ("maximize shareholder value") maakt plaats voor **stakeholder-georiënteerd model**, waar belangen van werknemers, gemeenschappen, klanten, en maatschappij in bedrijfsbeslissingen centraal staan. Dit geeft nonprofits meer legitimiteit als stakeholder in bedrijfsrelevante issues (gezondheid, educatie, duurzaamheid, inclusiviteit). ^[23]

VI. Succesverhalen en Best Practices

Rabobank: Coöperatief Dividend

Als coöperatieve bank deelt Rabobank jaarlijks dividend met lokale initiatieven. Het **Coöperatief Dividend-model** stelt lokale leden in staat projecten in te dienen voor steun op terreinen als energietransitie, voedselzekerheid, en inclusie. Dit model zorgt voor: ^[24]

- Gelijkheid tussen leden-donatie en lokale impact
- Participatief geven (leden bepalen prioriteiten)
- Doorzichtigheid (middelen gaan direct naar lokale projecten)

Philips: Purpose-Driven Partnership

Philips heeft een ambitie om 2 miljard levens per jaar te verbeteren tegen 2025 (bereikt: 1,96 miljard in 2024). Dit drijft partnerships met nonprofits in health & wellness, vooral in underserved gemeenschappen. Hun vrijwilligerswerk richt zich op STEM-educatie en community life centers in Afrika—directe koppelingen tussen bedrijfsmissie en sociaal impact. ^[25]

The Social Handshake: Fintech for Good

De snelst groeiende innovatie is payroll giving. **The Social Handshake** heeft een B Corp certification behaald en trekt now werkgevers aan. De impact:

- Gemiddeld 31% van werknemers deelname in bedrijven die deelnemen
- Automatische afdracht zorgt voor stabiele inkomsten voor nonprofits
- Belastingvoordeel maakt geven aantrekkelijker ^[26]

VII. Drijfveren en Belemmeringen

Waarom Bedrijven Investeren

Onderzoek naar bedrijfsmotivaties toont:

1. **Externe Impact** (78%): Wens om echt goed te doen; SROI-afspraken nakomen
2. **Medewerkersretentie** (69%): 36% minder vertrek bij geversfocusering
3. **Reputatie** (62%): Positief bedrijfsimago, goodwill bij stakeholders
4. **Teambuilding** (55%): Vrijwilligerswerk onder werktijd als team-activiteit
5. **Regelgeving** (45%): CSRD-compliance, ESG-vereisten

Waarom Donaties Dalen

Het 18% dalingspercentage sinds 2020 weerspiegelt:

1. **Economische Onzekerheid**: Inflatie, rentestijging, marktvolatiliteit
2. **Concentratie**: Minder bedrijven doneren, maar degenen die doen, geven meer
3. **Verschuiving naar Vrijwilligerswerk**: Bedrijven zien pro-bonowerk als efficiëntere impact dan geld
4. **Selectief Geven**: Bedrijven richten zich op kernthema's (gezondheid, educatie, duurzaamheid) in plaats van brede steun

VIII. Praktische Gids voor Nonprofits: Hoe Bedrijven Benaderen

Nonprofitorganisaties kunnen maximale traction bereiken door:

1. Afstemming op Bedrijfsmissie: Onderzoek welke CSR-focus het bedrijf heeft (gezondheid, educatie, environment, inclusie). Match jouw organisatie daarmee.

2. Participatie in MVO-netwerken: Lid worden van consortia als MVO Nederland of lokale duurzaamheidsinitiatieven verhoogt zichtbaarheid.

3. Ondersteuning van Vrijwilligerswerk: Zorg dat je organisatie "vrijwilliger-ready" is:

- Duidelijke projecten (niet ambigu)
- Flexibele inzetmogelijkheden (halfdagen, korte projecten)
- Erkenning voor deelname
- Afstemming op skillsets^[27]

4. Payroll Giving Integratie: Voor organisaties die kunnen schalen: registratie via **LoonGift** en sociale media promotie opent toegang tot werknemers van 100+ bedrijven.

5. CSRD-Alignment: Als je organisatie data verzamelt over impact (bijv. aantal geholpen personen, outcome metrics), deel die met potentiële bedrijfspartners. Dit helpt bedrijven met hun rapportageverplichting.

6. Transparantie: ANBI-status is baseline. Publiceer jaarlijkse gegevens over:

- Bedrijfsdonaties per partner
- Vrijwilligersuren geleend
- Directe impact bereikt dankzij bedrijfssteun

IX. Limitaties en Risico's

Bedrijfsafhankelijkheid brengt risico's:

1. **Volatiliteit:** 18% daling sinds 2020 toont bedrijven kunnen snel terugtrekken bij economische tegenwind
2. **Mission Drift:** Focus op bedrijfswaarden kan afwijken van kernmissie non-profit
3. **Reputatierisico:** Partnering met bedrijven met controversiële praktijken kan non-profit schade
4. **Administratieve Last:** CSR-rapportage en partner-engagement vereist extra personeel en expertise
5. **Afhankelijkheid:** Overmatige reliance op één bedrijfspartner maakt organisatie fragiel

X. Toekomstverwachtingen (2025-2030)

Groeipotentieel:

- Payroll giving zal naar verwachting groeien van nu ~5% van bedrijfsinvesteringen naar 15-20% binnen 3 jaar
- CSRD zal bedrijven dwingen gestructureerder CSR-investeringen te doen
- Skill-based volunteering zal legacy donaties geleidelijk vervangen
- Stakeholder committees zullen nonprofits dieper betrekken in bedrijfsstrategie

Regelgeving:

- Mogelijke EU-richtlijnen op due diligence in toeleveringsketen
- Nederlandse overheid kan belastingvoordelen voor bedrijfsdonaties verscherpen (nu 50% van winst—kan naar 60% of 75%)
- CSRD-uitbreiding naar mkb zal waarschijnlijk sneller dan gepland

Polarisatie:

Interessant: de Monitor Merk en Maatschappij 2025 laat zien dat polarisatie om duurzaamheid toeneemt. Enerzijds groeit het percentage Nederlanders dat duurzaamheid belangrijk vindt (17% voelt zeer sterke verantwoordelijkheid), anderzijds groeien tegenstanders. Dit betekent voor nonprofits: kies je partners strategisch. Een partnership met een "sustainable leader" heeft meer PR-effect dan met een neutrale bedrijf. ^[28]

Conclusie

Het Nederlandse bedrijfsponsorlandschap transformeert van traditionele donaties naar gediversifieerde modellen: payroll giving, cause-related marketing, skill-based volunteering, en structured MVO-partnerschappen. Bedrijven geven minder totaal geld (€1,8B vs €2,2B in 2020), maar investeren meer in vrijwilligerswerk en pro-bono diensten.

Voor maatschappelijke organisaties is dit zowel kans als uitdaging. Kans: toegang tot €1,8 miljard plus €507 miljoen in diensten. Uitdaging: fragmentatie, selectiviteit, en regulatoire complexiteit vereisen professionalisering van corporate fundraising.

De bedrijven die groeien—Rabobank, Philips, Incentro via The Social Handshake—zijn degenen die CSR zien niet als compliance of PR-stunt, maar als integraal deel van bedrijfsmissie. Nonprofitorganisaties die dezelfde authenticiteit toepassen—en aantonen dat ze werkelijk impact maken op maatschappelijke doelen die bedrijven waarderen—zullen de meeste succes hebben in deze transitie.

Citatieverwijzingen:

[2] [4] [12] [1] [3] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26] [27] [28]

1. <https://ncd.nl/actueel/mvo-nederland-onze-ambitie-en-samenwerking-met-ncd/>
2. https://nl.wikipedia.org/wiki/Buy_one_give_one
3. <https://www.fondsenwerving.nl/verdieping/artikel/2022/10/04/Loongiften-via-salaris-geven-voor-een-betere-wereld>
4. <https://ondernemersplein.overheid.nl/wetten-en-regels/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-mvo/>
5. <https://research.rug.nl/nl/publications/cause-related-marketing-as-sales-promotion/>
6. <https://www.sunnederland.nl/donateurs/>
7. <https://duurzaam-bedrijfsleven.nl/nieuws/mvo-nederland-breidt-partnernetwerk-uit-met-onder-meer-zeeman-tno-en-tarkett>
8. <https://www.frankwatching.com/archive/2024/11/26/cause-marketing-kracht-merken-die-teruggeven/>
9. <https://goededoelennederland.nl/voor-goede-doelen/inkoopvoordelen/leveranciers/the-social-handshake>
10. <https://www.managementsite.nl/tq/strategie-bestuur/duurzaam-ondernemen-mvo/welke-organisaties-zijn-aangesloten-bij-mvo-nederland>
11. <https://denieuwegevers.nl>
12. <https://whydonate.com/nl/blog/doneren-als-bedrijf/>
13. <https://www.robingood.nl/blogs/duurzaamheidstrends/>
14. <https://www.samenvoornzeregio.nl/voor-bedrijven/tips-om-met-collegas-impactvol-vrijwilligerswerk-te-doen/>
15. <https://www.surfoffice.com/nl/blog/group-volunteer-opportunities>
16. <https://www.robingood.nl/blogs/esg-trends/>
17. <https://nlcares.nl>

18. <https://www.mkb servicedesk.nl/duurzaam-ondernemen/duurzame-bedrijfsvoering/als-bedrijf-doneren-zo-richt-je-dat-slim-en-succesvol-in>
19. <https://www.duurzaam-ondernemen.nl/dalende-interesse-in-duurzaamheid-stabiliseert-maar-polarisatie-neemt-toe/>
20. <https://www.stcamsterdam.nl/impact-maken-als-bedrijf/?lang=nl>
21. <https://www.givesmart.com/blog/top-matching-gift-companies/>
22. <https://www.duurzaam-ondernemen.nl/the-social-handshake-lanceert-online-platform-loongift/>
23. <https://www.fondsenwerving.nl/verdieping/artikel/2019/11/12/Hoe-ontwikkel-je-wel-succesvolle-samenwerking-tussen-goede-doelen-en-bedrijven>
24. <https://www.progeriaresearch.org/nl/matching-gift/>
25. <https://partnerinfondsenwerving.nl>
26. https://donate.wikimedia.org/wiki/Workplace_giving/nl
27. <https://www.thesocialhandshake.com/employees>
28. <https://www.lvwbfundraising.nl>
29. <https://www.amsted.com/nl/gemeenschap/>
30. <https://www.mkb servicedesk.nl/belastingen/afrekenposten/deze-zakelijke-giften-zijn-afrekenbaar>
31. <https://probonoconnect.nl/wp-content/uploads/2017/03/20170607-Report-1.5-yrs-Pro-Bono-Connect-FINAL-for-publication.pdf>
32. <https://whydonate.com/nl/blog/bedrijfsponsoring/>
33. <https://www.kvk.nl/geldzaken/welk-belastingvoordeel-heb-ik-bij-geven-aan-een-goed-doel/>
34. <https://www.nautadutilh.com/en/responsible-business-/pro-bono/>
35. <https://cbf.nl/publicaties/state-of-the-sector-2024>
36. <https://easymbk.nl/nieuws/zakelijke-giften-afrekenbaar/>
37. <https://www.volunteerthehague.nl/o/Impact-Consulting-Amsterdam>
38. <https://www.cmtc.nl/organisatie/sponsor/>
39. <https://vanberkelaccountants.nl/contributie-aan-een-anbi-afrekenbaar-als-gift/>
40. <https://www.loyensloeff.com/insights/news--events/news/trend-report-the-rise-of-stakeholder-committees-in-the-netherlands/>
41. <https://social-enterprise.nl/en/>
42. <https://www.sponsorreport.nl/maatschappijgoede-doelen-ontvangen-33-miljoen-van-bedrijven/>
43. <https://esb.nu/herstel-kapitalisme-vergt-andere-prikkels-en-publieke-verantwoording-bedrijven/>
44. <https://business.gov.nl/amendments/legal-form-social-entrepreneurship-explored/>
45. <https://www.fondsenwerving.nl/verdieping/artikel/2021/06/29/Record-aan-zakelijke-donaties-voor-het-Rode-Kruis-in-2020>
46. <https://corpgov.law.harvard.edu/2020/08/02/the-dutch-stakeholder-experience/>
47. <https://www.f6s.com/companies/social-enterprise/netherlands/co>
48. <https://www.fondsenwerving.nl/nieuws/bericht/2021/03/11/Bedrijfsleven-in-2020-gul-voor-Rode-Kruis>
49. https://www.uu.nl/sites/default/files/LEG_USE_WP_23-07.pdf
50. <https://goodup.com/nl/onderzoek-medewerkers-vrijwilligerswerk-bedrijven-nederland-2024/>

51. [https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/De effecten van werknemersvrijwilligerswerk op volunteerability \[MOV-584515-00\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/De%20effecten%20van%20werknemersvrijwilligerswerk%20op%20volunteerability%20[Mov-584515-00].pdf)
52. <https://www.rvo.nl/nieuws/belastingvoordeel-investeringen-bedrijven-milieu-mia-vamil>
53. <https://www.vrijwilligerspunt.com/blog/doe-mee-met-de-vrijwilligersmarkt-hoorn-2024>
54. https://ec.europa.eu/citizenship/pdf/national_report_nl_en.pdf
55. <https://www.duurzaam-ondernemen.nl/nederlandse-bedrijven-lopen-met-duurzaamheidsrapportages-al-massaal-vooruit-op-aanstaande-eu-wetgeving/>
56. <https://research.vu.nl/files/2073310/179309.pdf>
57. <https://www.duurzaamheidsverslag.nl/nederlandse-bedrijven-lopen-met-duurzaamheidsrapportages-al-massaal-vooruit-op-aanstaande-eu-wetgeving/>
58. <https://zakelijk.nlvoorelkaar.nl/10004-e-book-trends-vrijwillige-inzet-2024/>
59. <https://www.philips.com/a-w/about/environmental-social-governance/social.html>
60. <https://raboenco.rabobank.nl/nl/articles/90764/>
61. <https://nl.linkedin.com/company/the-social-handshake>
62. https://sustainable-finance.nl/upload/researches/942435_digitaal.pdf
63. [https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/VIO_2007_supcompleet \[MOV-584532-00\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/VIO_2007_supcompleet%20[Mov-584532-00].pdf)
64. https://publicdata.canterbury.ac.nz/Research/NZILBB/jonathandunn/Frontiers_in_AI/2.Code_c2xg/c2xg/data/dictionaries/Text/v.02/Dutch.Aranea.DIM=500.SG=1.HS=1.ITER=25.txt
65. <https://www.mvonederland.nl/assets/jaarverslag-2013.pdf>
66. <https://www.rabobank.nl/over-ons/impact/cooperatief-ondernemen>
67. <https://thesocialhandshake.nl/home>
68. https://pure.uva.nl/ws/files/110410925/WENDING_naar_WELZIJN_in_WERK_okt_2021.pdf
69. <https://www.nba.nl/tools-en-ondersteuning/achtergrond/duurzaamheid/csrd/>
70. <https://www.pwc.nl/nl/actueel-en-publicaties/belastingnieuws/schenken-en-erven/giftenaftrek-voor-persoon-en-bedrijven-aangepast.html>
71. <https://goededoelennederland.nl/over-de-sector/nieuws/onderzoek-geven-in-nederland-2024-gepubliceerd>
72. <https://www.kvk.nl/duurzaamheid/verplichte-duurzaamheidsrapportage-dit-betekent-het/>
73. <https://www.govers.nl/belastingadvies/wijzingen-in-de-giftenaftrek-met-ingang-van-2025/>
74. <https://www.accountant.nl/nieuws/2024/6/bijdrage-bedrijven-aan-goede-doelen-historisch-laag/>
75. <https://ondernemersplein.overheid.nl/wetswijzigingen/grote-bedrijven-moeten-rapporteren-over-duurzaamheid/>
76. <https://withaccountants.nl/nieuws/fiscale-ontwikkelingen-2025-giftenaftrekregeling-voor-b-v-s-toch-gehandhaafd/>
77. <https://www.filantropischestudies.nl/geveninnederland/>
78. <https://www.hrpraktijk.nl/juridisch/wet-en-regelgeving/veel-bedrijven-nog-niet-voorbereid-op-verplichte-duurzaamheidsrapportage/>